

A FINNEK TEXTILMŰVÉSZE

MARIANNE STRENGELL: FINNLÄNDISCHE TEXTILKUNST. Das moderne finnländische Kunstgewerbe machte der Kopie der alten Stile ein Ende und schlug zeitgemässe, dem Geiste des Landes entsprechende Wege ein. Die bekanntesten finnländischen Künstler, unter anderen besonders Akseli Gallén-Kallela, sind bestrebt dem Urboden frisches Leben zuzuführen. Dieser Artikel beschäftigt sich ganz kurz mit der finnländischen Textilindustrie. Die grossartigsten Produkte der Webekunst des finnländischen Bauern sind die geknüpften Rosshaardecken und diese Decken dienen zur Grundlage beim Entwurf und der Ausführung der modernen Teppichindustrie. Ganz hervorragend unter den Textilkünstlern ist Maija Kansanen. Guter Farbeffekt, interessante Oberfläche, dekorative Zeichnung sind die Hauptprinzipien seiner Kunst. Hochstehend ist die Kunst der Greta Skogster, die sowohl auf technischem, wie auch auf künstlerischem Gebiete einen neuen Teppichtypus zu schaffen bestrebt ist. Ihnen schliessen sich als hervorragende Meister der finnländischen Textilkunst Eva Brummer, Impi Sotavalta, Eva Anttila, Maritta Taipales und Dora Jung an. Zu erwähnen ist noch die „Hemflit“ A. G. deren Hauptbestreben es ist, eine neue, farbenechte, künstlerische Meterware herzustellen.

MARIANNE STRENGELL: FIN TEXTILE-ART. The modern Fin applied art ceased copying of old styles and set foot on opportune ways corresponding with the spirit of the country. The best known Fin artists, among them Akseli Gallén-Kallela tried to introduce new life into the ancestral soil. The most marvellous products of Fin peasant-weaving-art are the knotted horsehair covers. Fin textile artists traced back to these covers when scetching their carpets. We may mention the name of Maija Kansanen as eminent among the Fin textile artists. The main principles of his art are: good colour-effect, interesting surface and decorative design. Greta Skogster excels too, she works on the formation of a new carpet type on technical and artistic sphere. Worthy to be mentioned together with them are: Eva Brummer, Impi Sotavalta, Eva Anttila, Maritta Taipales and Dora Jung excellent masters of Fin textile art. Further we must mention the „Hemflit“ Co. Ltd. the principal aim of which is to produce fast and artistic drapery.

A finn iparművészet, ennek az új stílus felé való törekvéseit és küzdelmeit az önálló, reprezentatív érvényesülésért, főbb vonásaiban, mentesen a régebbi és újabb előítéletektől ismertetni nem könnyű feladat.

Rengeteg akadályal találta magát szemben a finn iparművészet úgy gazdasági, mint technikai téren. A tehetségesek száma nagyon nagy, képességeik fejlesztésére azonban kevés iskola és műhely áll rendelkezésükre, a tanulmányi idő pedig hosszú. Mégis számtalan kiváló eredményt produkált az ország iparművészete, első sorban a textilművészet terén.

Hosszúra nyúlva behatóan ismertetni a finn iparművészet produktumait az üveganyag- és ezüstipar terén, vagy a bútorigar fejlődését az utóbbi években, mikor is ez, megszabadulva a stíluskópiák divatjától, az ország szellemének megfelelően korszerű utakra tért át. Habár sok kiváló művész és sok elsőrangú alkotást találok az iparművészet bármely ágában, hogy csak Elsa Elenius szép arányú, finom zománcú kerámiáit, Kurt Ekholm hatalmas urnáit, Karhula színes üvegeit (poharak, stb.) vagy Alvar Alto ötletes székeit említsem, mégis nem kívánok ezekkel részletesebben foglalkozni, hanem át-terek textilművészetünk ismertetésére.

Nálunk található meg először a csomózott lószőr takarók, melyek népművészetünk leg-

nagyobbszerű remekei. (A legkorábbiak a XVIII. századból.) Ezek a tompa színezésű, elsőrangú kidolgozású, házilag font lágy fonalakból készített, ösztönszerűen szép kompozíciójú takarók felbecsülhetetlen értékű mesterművek. A paraszt szövőművészet első emlékei ezek a takarók, melyekkel még ma is lépten-nyomon találkozunk, akár mint menyasszonyi ágygal a paraszt-kunyhóban, akár mint téli pokróccal a szánokon.

A későbbi népművészeti szövések sivárabbak és keresettebb színezésűek, silányabb kivitelűek. Míg aztán a századforduló idején, a kor általános nemzeti törekvéseinek hatása alatt újra a textilművészet felé nem fordul művészeink élénk érdeklődése.

Legismertebb művészeink, köztük Akseli Gallén-Kallela nagy lendülettel láttak hozzá, hogy újra lelket öntsenek, új friss életet vigyenek az ősi talajba. Sok említésre méltó produktuma volt ennek a törekvésnek részben az eredeti szövés-technika, részben egy durva, gyapjas gobelin-szövés terén.

Ettől az időtől kezdve aztán a fejlődés egy állandó, határozott felfelé ívelő irányt vesz.

Anélkül, hogy túl kívánám becsülni a „népiességet“, jegyzem meg, hogy legtöbb neves művészeink munkája mélyen az ősi talajban gyökerezik. Az ez irányban dolgozók közül messze kimagaslik Maija Kansanen neve. Az ő

égő vörös és sárga, ragyogó kék és mély barna színei tűnnek először szemünkbe a finn szövőművészet szemlélete közben. Bátor a színezésben és csodálatosan egyszerű kompozícióiban. Művészetének három főprincípiuma: a jó színhatás, érdekes felület és dekoratív rajz, melyek közül a két előbbi dominálja az utóbbit.

Ha azonban csak Maija Kansanent említeném, az ő kiváló és különleges művészete mellett is nem volna teljes a finn textil művészetről nyújtott kép, hanem szólnék még a többiek munkáiról is.

Nagyon magasan áll még Greta Skogster nyugodt, előkelő művészete. Diszkrét, de biztos színérzéke, határozott különös technikája, finom ízlése és tökéletes minőségű munkája avatják az ország művészeinek egyik legelsőjévé. Legszebb műve szerintem egy hihetetlenül egyszerű, zöldes kék drapériája, vékony, durva szövessel. Újabban egy művészileg, mint technikailag egy teljesen új szőnyegtípus kialakítását tűzte céljául.

A modern lószórtakarók készítésével Eva Brummer és Impi Sotavaltta foglalkoznak első-

sorban. Finom minőségű anyaggal és modern rajztechnikával dolgoznak, bár szigorúan ragaszkodnak az ősi előképekhez.

Egy talán már túlhaladott dekorációs felfogás — a futurizmus — jeles képviselője Eva Anttila, legalább is mindig feltűnést, sőt néha csodálatot kelt kissé brutális színeivel és bizarr kompozícióival. Legjobb munkája a kikötő motívumokkal dekorált fali szőnyege: Oceánjáró, felhőkareoló és léghajó, hideg kék és ragyogó sárga színek, lila és ezüst foltokkal,

Meg kell még említenem Martta Taipales eleven, kisebb dekorációs munkáit, valamint Dora Jung lány, édeskés színezésű drapériáit és előkelő templomi munkáit.

A „Hemflit“ R. t. Greta Skogster kivételével talán az egyetlen, mely külön utakon jár és céljául a felület különféle megdolgozásával, a színekkel és anyaggal való állandó kísérletezés útján egy új, szintartó, művészi méterárut kíván előállítani. Hogy ezt az utóbbi célt mennyiben sikerült elérni, azt talán más illetékesebb megítélni, mint a vállalat művészeti vezetője:

MARIANNE STRENGELL

AZ IPARRAJZISKOLA KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSA

DIE WEIHNACHTSAUSSTELLUNG DER HAUPTSTÄDTISCHEN GWERBEZEICHENSCHULE. Die Weihnachtsausstellung der Hauptstädtischen Gewerbezeichenschule brachte dem Publikum fünf Wohnungsinterieurs, verschiedene Kunstgegenstände, Gobelines, Teppiche, Schmiedearbeiten, keramische Gegenstände, Textilarbeiten, als auch Bildhauer und graphische Arbeiten sowie Glasgegenstände. Die Ausstellung dieser Gegenstände erfolgte, um zu zeigen, wie die sach- und zeitgemässen Gegenstände der Innenarchitektur und des Kunstgewerbes mit Hilfe der zeitgemässen Technik hergestellt werden müssen. Der Ausstellung lag ein gemeinsames, planmässiges Programm zu grunde und die verschiedenen Abteilungen und Werkstätten der Schule leisteten im Interesse des Zieles eine harmonische Zusammenarbeit.

CHRISTMAS EXHIBITION OF THE SCHOOL OF DESIGN FOR APPLIED ART. The School of Design for Applied Art of the Capital Budapest exhibited five interieurs, various objects of applied art, metal works, ceramics, graphics, textile-sculptured-and glass-works. The aim of the exhibition of these works was to show how to produce by teaching of trade technics opportune and professional fittings and objects of applied art. The exhibition was arranged with a common systematic program on which the different departments and workshops of the School have done a successful total work.

A székelyvárosi műipari szakiskolája az idei karácsonyi kiállításán bemutatta, hogy korszerű iparművészeti és lakberendezési tárgyakat hogyan kell a mai ipari technikák tanítása eszközévé és céljává tenni. Ezen törekvés demonstrálására a berendezett interieurök egész sorozatát láthattuk, melyek mindegyikében érdekes művészeti problémák megoldásán vetekedtek az intézet művésztanárai:

Vidéky Emil dr. igazgató szakavatott műszaki tudása és megértő ízlése szabad kezett adott a különféle egyéniséggel és felfogással rendelkező tanárainak, és így ezzel egységes nevezőre hozta a kiállítást a kitűnő műhelykészültség és a közös program, melyet Kórody György és Devecska Ferenc tanárok, a kiállító osztályok vezetőivel együtt kidolgoztak.